

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1140
131 26 Nacka Strand

Yttrande angående tillstånd till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall i Mål nr M 1333-11.

Länsstyrelsen Kalmar län har beretts tillfälle att yttra sig över handlingar, akt bilaga 197-207, avseende de kompletteringar m.m. som SKB gjort till ansökningshandlingar om tillstånd till mellanlagring, inkapsling och slutförvar av använt kärnbränsle enligt miljöbalken, som är inlämnat till Mark- och miljödomstolen i Nacka.

Villkor

Länsstyrelsen har tagit del av SKB:s skriftliga svar på Länsstyrelsens begäran att ansökan bör kompletteras med förslag på villkor som reglerar hur verksamheten avses bedrivas, dvs vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som reglerar den planerade verksamheten.

SKB har i sin komplettering lämnat förslag till villkor och föreslagit provotidsförfarande och provisoriska föreskrifter för utsläpp av radioaktiva ämnen från Clink och energibesparing i Clink. Vidare anför SKB som svar på Länsstyrelsens yttrande att kärntekniklagen och kärnteknikförordningen innehåller regler som innebär att SSM kan ändra och föreskriva nya villkor när det behövs med hänsyn till säkerheten. Detta innebär att villkor som meddelats enligt kärntekniklagen kan anpassas till förbättringsmöjligheter på ett sätt som Länsstyrelsen efterlyser. Villkor enligt miljöbalken kan inte ändras på samma, enkla sätt. Enligt balken krävs att en ansökan om villkorsändring ges in till mark- och miljödomstolen från en behörig myndighet eller från verksamhetsutövaren. Även om miljöbalkssystemet inte är lika flexibelt som kärntekniklagstiftningen kommer det, såsom Länsstyrelsen önskar, vara möjligt att när behov uppstår anpassa villkoren till förbättringsmöjligheter. När det gäller en verksamhet som ska bedrivas under lång tid kan man också i praktiken förutse att tillståndet kommer att omprövas i sin helhet vid någon tidpunkt.

Med anledning av SKB:s skriftliga svar på Länsstyrelsens begäran om komplettering och de villkor som SKB föreslår har Länsstyrelsen inga ytterligare krav på SKB beträffande kompletteringar i denna del av ansökan.

Principer att beakta vid slutförvar av kärnbränsle

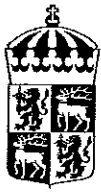
Länsstyrelsen vill framhålla Kärnavfallsrådets rapport "Kunskapsläget på kärnavfallsrådets 2013 – Slutförvarsansökan under prövning: kompletteringskrav och framtidsalternativ". Rådet pekar på väsentliga principer att ta ställning till när det gäller slutförvaret:

- *autonomiprincipen*, som innebär att ett slutförvar bör utformas så att det dels gör kontroll och åtgärder onödigt, dels inte omöjliggör kontroll och åtgärder. Det innebär att framtida generationer inte endast ska ha frihet att utnyttja det framtida kärnbränslet, utan också ska ha frihet att inte göra det.
- *säkerhetsprincipen*, som innebär att den sökta verksamhetens ändamål är att slutförvara använt kärnbränsle för att skydda människors hälsa och miljö mot skadlig verkan av joniserande strålning från det använda kärnbränsle, nu och i framtiden.
- *ansvarsprincipen*, som innebär att det är moraliskt riktigt att den generation som drar nytta av kärnkraften också tar ansvar för att hitta en lösning på avfallsproblemet.

Förutom dessa tar Rådet även upp två vägledande principer i Miljöbalken att ta hänsyn till:

- *hushållningsprincipen* som innebär att råvaror och energi ska användas så effektivt som möjligt och förbrukningen ska minimeras.
- *kretsloppsprincipen* som innebär att det som utvinns ur naturen på ett uthålligt sätt ska kunna användas, återvinnas och bortskaffas med minsta möjliga resursbrukning, och utan att naturen skadas.

Rådet konstaterar sammanfattningsvis att dessa principer kan vara förenade med stora problem att tillgodose samtidigt. Det är därför av stor vikt att SKB utarbetade ett underlag som på ett detaljerat sätt underlättar en genomlysning av dessa värdekonflikter samt en bedömning i vilken utsträckning det finns möjligheter att hantera dem.

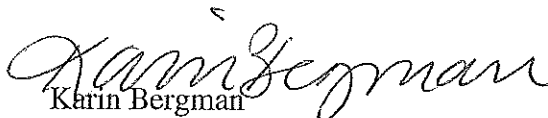
Kontrollerbarhet av antagna förutsättningar för slutförvaret

Rådet har också tagit upp ett resonemang kring frågan hur det ska kunna avgöras att ett initialtillstånd har uppstått, som t.ex. vattenmättnad av bentonitleran, något som uppstår först efter förslutningen av slutförvaret, och som enligt nu föreslagen metodik i princip är omöjlig att kontrollera.

Anledning till att detta är viktigt är att Konstruktionsförutsättningarna måste omtolkas och anpassas för att ingå i en Referensutförning som ställer kontrollerbara krav på Initialtillståndet. Ansökan ger inte heller rutiner för sådan omtolkning utan hänvisar till bedömningar.

Till detta kan läggas det som i prövningar enligt Miljöbalken varit gängse krav, att en åtgärd är *kontrollerbar*, att det finns möjligheter till *åtkomst* och att det går att *reparera* om något oförutsett händer. Dessa krav måste vara uppfyllda för att ansvar om åtgärder ska kunna utkrävas. Vad gäller kontrollerbarhet har SKB, avfärdat denna fråga med att det skulle innebära en säkerhetsrisk att införa en ytterligare konstruktion och nya material i slutförvaret. Att det kan finnas frågor kring både säkerheten och problem med att ta fram en metodik/teknik som ska fungera under lång tid innebär inte att frågan inte bör genomlysas på ett bättre sätt än vad som nu är fallet, jmf utredningen om hur information ska bevaras på lång sikt.

Beslut om detta yttrande har fattats av chefen för miljö- och naturavdelningen Karin Bergman efter föredragning av miljövardsdirektören Tommy Hammar.

Karin Bergman

Tommy Hammar

Kopia: Akten